

Katten i Sækken,
Kinasyndrom og Bandlysning –
MINERALDAGE I MÜNCHEN 2004
Tekst og foto Claus Hedegaard

Mineralientage München var som altid en stor oplevelse. Den sædvanlige muggen over "for høje priser, vi sælger ikke nok, der er for mange besøgende, der er for få besøgende, ...", overskyggede ikke indsatsen for at forbedre messen. Alle brancher har sine rådne æg, mineral- og fossilhandlere er ikke forskellige, men familien Keilmann som organiserede Mineralientage München 2004, gjorde et stort arbejde for at oplyse forbrugerne om mulige faldgruber.

Jeg har været forholdsvis oprigtig om folks rygevaner – og jeg mente hvert et ord, såvel som et par den gamle redaktør 'foretrak at udelade!' – og må derfor komplimentere årets forbedring. Messen var blevet gjort røgfri og initiativet blev bekendtgjort på store skilte ved indgangen, i udstillingskataloget og den handy lommebog for samlere og på skilte, båret af alle ansatte og flere udstillere. Det virkede! De fleste rygere valgte at gå udenfor for at ryge – de øvrige kunne nok bare ikke læse – og luften var renere end nogensinde.

Nyheder

Mineralientage München er andet end blot mineraler. Handlere udbyder også fossiler, smykker, konkylier, medicinsk rådgivning med mere, men det er mineralerne, som har min interesse. I den æstetiske ende så jeg de bedste stykker Stibnit fra Xikuangshan Minen (Lengshuijiang, Shaoyang, Hunan Provinsen, Kina) nogensinde, med krystaller over 20 cm lange, og store grupper med høj glans var hyppige. Det største stykke, udstillet af Fine Minerals International GmbH var over 50 cm! Hvis du ikke har fået din gode Stibnit endnu, er det på tide. De vil kun vare ved så længe kinesiske lønninger er lave; i samme øjeblik minerne bliver mekaniseret, kommer der ikke flere.

Jordi Fabre fra Fabre Minerals havde Stibnit krystaller af relativt mådelig kvalitet – matte, mørke, nogle få centimeter lange og oxiderede – fra en ukendt lokalitet i Hunan, Kina. Nøgleordet er 'oxiderede' – det

Skilt, som opfordrer til røgfri messe - her i brug af Kathrin Bode.

murstensrøde stads på krystallerne er verdens første naturlige analog af Cetineit. Cetineit er en antimon oxy-sulfid, beskrevet fra slagger i Le Cetine di Cotoriano Minen (Rosia, Siena Provinsen, Toscana, Italien). Jeg forstår ikke, hvorfor en menneskeskabt forbindelse er godkendt som mineral i 1980'erne, men nu findes den i det mindste som naturlig. Det er godt, nogle mineralhandlere ikke bare styrter rundt efter store røde og violette krystaller, men tager sig tid til at lede efter det spændende også.

Fra Meigu (Liangshan, Sichuan, Kina) kom Epidot krystaller, op til 5 mm, med høj glans og i små grupper på Amethyst og 'Eisenkiesel' (Kvarts farvet af finkornet Hæmatit) krystaller. Det minder om fra Rio Grande do Sul i Brasilien, men Eisenkiesel krystallerne har et transparent eller translucet yderlag på nogle få millimeter. Der var ikke noget matrix, så jeg ved ikke om materialet er fra en basalt.

Jeg så også Amethyst fra Brandberg i Namibia – du tænker måske 'hva' så fister, det har du himlet op om så mange gange' – men jeg vil vædde med, at det har du aldrig! Fantastiske Amethyst og mærkværdige Kvarts stykker med lokaliteten 'Brandberg' har været kendt siden ihvertfald 1936 (Schneider & Jahn, 2000), men de fleste stykker kommer fra Tafelkop i Goboboseb Bjergene. Brandberg er en granit intru-

sion, Goboboseb Bjergene rummer basalt og det er relativt enkelt at skelne matrix stykker. I mange år har "Brandberg" været kode for "Goboboseb Bjergene" men Amethyst er virkelig fundet på Brandberg; der ligger et par gamle matrix stykker i Naturhistorisches Museum Wien (Schneider & Jahn, 2000, p. 36, men forfatterne betvivler lokaliteten), namibianske samlere har fortalt mig om indsamling af Amethyst på Brandberg i 1960'erne og omkring april 2004 blev der fundet en fantastisk druse på Brandberg. Den havde krystaller med flot Amethyst- og røg-farve, over 15 cm lange, nogle dobbeltterminerede, nogle med Fens-ter flader og meget høj glans. På Mineralientage München 2004 så jeg et par stykker, svarende til de gamle stykker i Naturhistorisches Museum Wien - Amethyst sceptere på stilke af hvid Kvarts på matrix. En 'forkert' lokalitet - som alle vidste var forkert, men var for dovne til at ændre, - er pludseligt blevet "rigtig". Eftersom Brandberg Brandberg stykker er og vil forblive sjældnere end Goboboseb Brandberg stykker vil de altid være dyrere. Kan du skelne dem? Køb ikke katten i sækken!

Flere handlere havde flotte stykker af det nye fund af gylden Rutil, epitaktisk på Hæmatit, fra Novo Horizonte (Bahia, Brasilien), som dukkede op på messen i Sainte-Marie aux Mines (se Jahn, 2004). De bedste stykker har sorte, tavleformede Hæmatit krystaller nogle centimeter på tværs, hvorpå vokser bundter af parallelle Rutil nåle i Hæmatit krystaller-nes plan fra et stykke inde på Hæmatitens flade og nogle centimeter ud over kanten. Mange af den slags på matrix eller blot et par stykker, anbragt elegant på en Kvarts krystal, ser fantastisk ud. De bedste er bedre end det bedste, jeg husker fra de tidlige 1990'ere.

Flere handlere havde de to andre titan dioxid mineraler, Anatas og Brookit, fra det nye fund i Pashine (Beluchistan, Pakistan). Anatas findes om skinnende, sorte, bipyramidiske krystaller. - De største jeg så, var ca. 5 mm - ikke ulig nogle Alpine stykker. Brookit kommer som flotte, tavleformede orangebrune krystaller, hvoraf nogle er transparente. Flere handlere havde dem end Anatas, ofte omkring 1 cm store og sjældent større end 2 cm. Matrix for begge er dækket af mm-store krystaller af Kvarts og feldspat.

Jeg var glad for at se de violette Spinel krystaller Jochen Hintze havde samlet i Morogoro District i Tanzania - tænk sig, en mineralhandler som tager ud i felten og samler sten op, utroligt! Krystallerne har høj glans, grålig violet farve og danner oktaedere til ca. 12 mm i hvid, grov Calcit med en smule Clinohumit. En anden sjov se-bare-der sten var et lille

parti blå enkeltkrystaller af Apatit fra Mogok, Burma. De danner lange prismer med flad terminering og afskårne kanter på termineringen. Krystallerne er ofte en smule matte eller opløste, men er klare indeni.

Slibefolket vil glæde sig over den nye Ædelopal i matrix fra Erandique i Honduras (se Vogt, 2004). Der var intet rå materiale på messen, men matrix er dybt sort, hvori masser af små hulrum, knap en millimeter store, er fyldte af Ædelopal. Grønne farver dominerer, men der findes også røde, blå og gule.

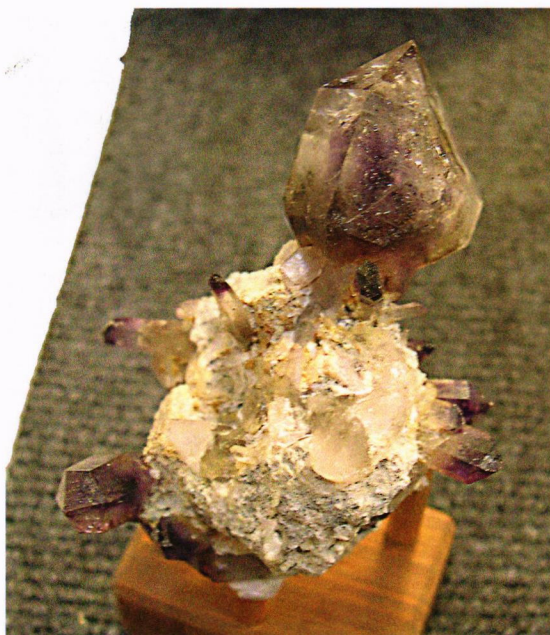
To nye fund fra Kina, Helvit fra Tongbei og Gibbsit fra 'Hunan', var en fornøjelse. Helvit danner skarpe, brune krystaller op til ca. 2 cm i druser med Kvarts og Spessartin fra Jinlong (Shangping, Laolong, Guandong Provinsen, Kina). Gibbsit er et almindeligt mineral, -tænk på aluminiumsmalm, men pæn Gibbsit er faktisk sjælden. Jordi Fabre viste mig et stort stykke, rigt besat med grønne halvkugler til 1.5 cm på porøst matrix. Nej, det var ikke Verdens flotteste mineral, men den flotteste Gibbsit, jeg har set.

Lige så usædvanlig, men langt kønnere, var Amethyst-farvede Scapolit krystaller fra Badakhshan (Afghanistan). Jeg så transparente krystaller til ca. 4 cm længde med tydelig men ikke særligt mættet farve. Interessant. Scapolit er jo altid grå, hvidlig, i bedste fald transparent grumset-gul, ... men violet?

Katten i sækken

Mineral og fossil handlere & samlere er flinke folk, som altid er villige til at hjælpe en begynder, men ... der er jo enkelte rådne æg i kurven. Arrangøren gjorde virkelig en stor indsats for at uddanne og hjælpe forbrugerne -langt mere end jeg har set tidligere eller i nogen anden sammenhæng. Sidste års udstilling af reparerede, forbedrede og fritopfundne marokkanske trilobitter var med igen - jeg må stadig ikke fortælle, hvem der ejer stykkerne! - Og man får et indtryk af, hvad man kan blive udsat for. Det er svært at uddanne købere til eksperter, men et godt råd: Hvis det lyder for godt til at være sandt, er det sikkert forkert! Køb ikke katten i sækken! Handlerforeningen DMF, Dealers of Minerals og Fossils, viste en montre med forfalskede, reparerede og misrepræsenterede mineraler.

Klassikerne var med - såsom polsk 'Zincit' (grønne eller orange-brune zink oxid krystaller fra en fabrik), gylden golden Anglesit (behandlet med natrium hypochlorit) fra Touissit og en rumænsk 'Lopezit' (syntetisk kalium dichromat på Kvarts). Det var sjovt at se det sammenlignede komposit-stykker lavet af

Scepter Amethyst på matrix fra Brandberg (Omaruru Region, Namibia) - altså virkeligt Brandberg Brandberg, ikke Goboboseb Bjergene. Chris Johnston stykke.

Epidot krystaller til 5 mm på Kvarts.

enkeltkrystaller og fragmenter, monteret på eller i matrix. Der var et matrixstykke med marokkanske Aragonit grupper, en Bournonit fra Pribram (Böhmen, Tjekkiet) på originalt Pribram matrix af små Kvarts krystaller og to 'Yowa nuts' fra Australien. Yowa nuts er limonitiske noder med Opal - ganske kostbare, men fingernemme individer kan lave dem af dårligere Opal, en Limonit-knold og plast. Dette skal ikke gøre dig paranoid, men arrangøren og DMF skal komplimenteres for viljen og modet til at advare mod de få rådne æg. Bemærk, at når de er ægte, er nogle af disse ting - some Yowa nuts meget kostbare, andre

Orangebrun Brookit krystal, indsamlet 2004 i Pashine (Beluchistan, Pakistan). Fabre Minerals stykke.

Anatase-krystaller til 5 mm på matrix af små Kvarts og feldspat krystaller fra Pashine, Beluchistan, Pakistan. Fabre Minerals stykke.

– som marokkansk Aragonite – meget billige. Der er faktisk nogen, som vil gøre en indsats for at tørre kunderne for tredive kroner! Der er ingen beskyttelse i at være fattig, så køb ikke katten i sækken!

Den russiske handler Leo Bulgak viste mig en spændende halskæde, - Leo er en gammel ven og jeg har fuld tillid til hans integritet, - af syntetisk blå Chalcedon! Han viste og solgte den som syntetisk og råmaterialet koster mere end tilsvarende naturlig blå Chalcedon, men man hæfter sig ved, at nogle prøver at fremstille syntetiske analoger til selv ganske billige sten.

Lyserød Calcit fra Yaogangxian (Yizhang, Hunan Province, Kina). Ex coll. Oliver Konczer.

Stor Cassiterit krystal på matrix fra Xuebaoding (Pingwu, Sichuan Provinsen, Kina). Fine Minerals International/Marcus Budil stykke.

Bismuthinit krystaller til 15 cm med Pyrit xx og små, matte Kvarts xx, tilsyneladende ætset ud af et carbonat matrix fra Shangbao (Leiyang, Hunan Province, Kina). Ex coll. TU Bergakademie Freiberg.

Skinrende violette Spinel oktaedere i Calcit fra Morgoro Provinsen, Tanzania. Jentsch Mineralien stykke.

Bernhard Bruder fra EPI, Institut für Edelstein Prüfung, hold et interessant foredrag. Han diskuterede blandt andet gold Stone, en kanel-farvet glas med metalliske indeslutninger, som er velkendt fra smykker og tromlepolerede sten. Vi er hastigt på vej mod en etisk gråzone. Han har ret, det er et syntetisk materiale, det er kønt og sælges ofte i sammenhæng med naturlige sten, tromlepolerede sten og halskæder. Handleren enten ved eller har enhver mulighed for at vide, at stenen er syntetisk og burde fortælle det til kunden, hvis spurgt. Men hvis ikke spurgt? Skal oplysningen være aktiv eller passiv? Gold stone

sælges ved siden af Rosakvarts og Agat – skal handleren gå ud fra, kunden køber 'et eller andet kønt' og er ligeglad eller skal han aktivt fortælle, at gold stone er syntetisk?

Kinasyndromet

Temaet for årets særudstilling ved Mineralientage München var helt enkelt "Kina" – åbenlyst uden fælles geologisk baggrund, men ganske passende da få af os ved ret meget om kinesiske mineraler og fossiler og da der kommer flere flotte stykker fra Kina lige nu end noget andet sted. Hvis du gik glip af

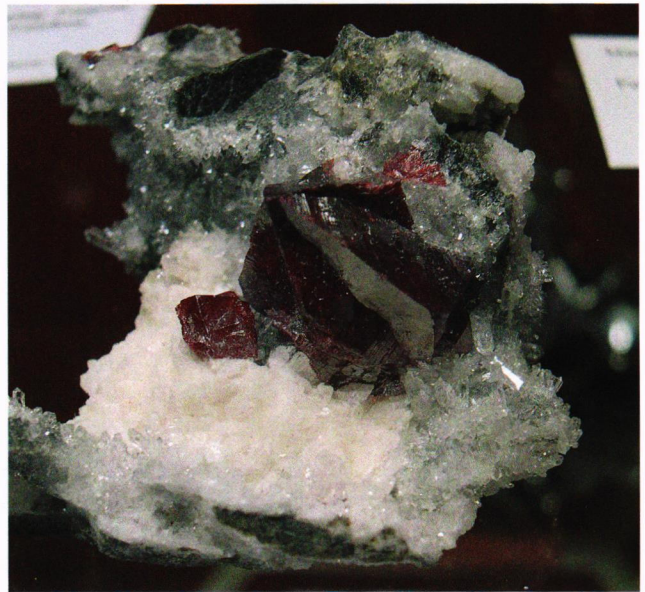
Kinesisk neolitisk jade-uhyre.
Ex coll. Günter Wilhelm Peitscher.

Helvit fra Tongbei med spesartin og kvarts fra
Yunxiao County, Fujian Provinsen, Kina.

Kina-rose hibiscus, *Hibiscus rosa sinensis*
Linnæus, fra William Curtis (1791) *The*
Botanical Magazine, vol. 5, planche 158.
Stillet til rådighed af United States National
Agricultural Library, ARS, USDA.

Skinnende tvillingkrystal af Cinnober fra
Junchaping (Tongren, Guizhou Provinsen, Kina).
Ex coll. Paul Stahl.

årets udstilling gik du virkelig glip af noget og jeg kan kun nævne ganske få af de fantastiske stykker. Med en passion for sulfider faldt jeg straks for Bismuthinit fra Shangbao (Leiyang, Hunan Provinsen, Kina) med tynde, mørkegrå krystaller til 15 cm i selskab med Pyrit xx og små, matte Kvarts xx, tilsyneladende sæt ud af et carbonat matrix. Virkeligt nydelige – jeg har ikke set så flotte Bismuthinit krystaller før, endnu mindre med så veldefinerede flader.

Montren med Cinnober krystaller var imponerende; der er kommet tusinder af stykker på markedet siden samlere ville sælge deres sjæl for et godt

stykke for 25 år siden, men de er stadig flotte og imponerende! Cinnober har været kendt og anvendt som pigment i Kina i mindst 3600 år, men krystaller er relativt sjældne. De findes i flere forekomster, men som regel er der kun få stykker med små krystaller. Særudstillingen på Mineralientage München viste flotte stykker fra flere forekomster, oftest med høj glans og fin mørkerød, ... øhhh, cinnober! ... farve. Et par stykker havde de usædvanlige enkeltkrystaller, men de fleste viste tvillinger. Verdens første beskrivelse af en tvillingkrystal skyldes iøvrigt den kinesiske videnskabsmand Su Sung, som i 1021 beskrev

*Gyldne Rutil nåle, som vokser orienteret på Hæmatit krystaller fra Novo Horizonte (Bahia, Brasilien).
Fine Minerals International/Marcus Budil stykke.*

*Tvillingkrystaller af
Tetrahedrit i Nacrit
fra Galerie des Rious
(La Mure, Isère,
Dauphiné, Frankrig).
Ex coll. Eric
Asselborn.*

*Matrix stykke med
Amethyst-farvede
Scapolitkrystaller til
4 cm fra Badakhshan,
Afghanistan.
Fabre Minerals
stykke.*

Cinnober krystaller som:

Deres form er som den på blomsterne af rose hibiscus – med pilespidser i bundter (Bancroft, 1984)

Bare jeg da kendte Miller indices på hibiscus.

Der var et utal af Fluorit stykker – jeg har altid haft et blødt punkt for Fluorit – men et par stykker Calcite fik mig til at standse op og se længe! Jeg er dybt fascineret af de mærkværdige Calcite krystaller fra Hougxi (Guizhou Provinsen, Kina), af hvilke der var udstillet en ca. 1.5 cm tyk, 30 cm lang krystal med et 90° knæk på midten! Bemærk, at Calcit krystaller

er ikke fleksible som Stibnit og dette er hverken en tvilling eller et aggregat – krystalgitteret har samme orientering i hele 'stangen', som er dannet ved selektiv vækst af visse flader. Det er bizar krystallografi! Ligeså spændende var et lyserødt stykke fra Yaogangxian (Yizhang, Hunan Provinsen, Kina) fra Oliver Konzers samling, der bestod af Calcit 'sømhovedkrystaller', stablet med fælles centrum i søjler, hvor den yderste krystal oftest var størst.

Jeg glædede mig over jade kunstværkerne fra Günter Wilhelm Peitschers samling. Normalt bryder jeg mig ikke så meget om slebne og tildannede sten – hvis du ikke kan lide den, som den er, så lad den

En fjerbærende dromeosaur, Microraptor zhaoianus, fra Jiufotang Formationen, nedre kridt, ca. 130 millioner år gammel, fundet i Liaoning Provinsen, Kina.

Afstøbning af fuglen Confuciusornis sanctus, nedre kridt, ca. 124 millioner år gammel fra Liaoning Provinsen, Kina.

ligge! – men jeg har altid været fascineret af gode kinesiske jader. Vi har alle en mørk side. Det var sjovt at se de neolitiske monstre og de flotte heste. En vandskål til kalligrafi og et the-sæt i rosa Jadeit var bedårende i deres elegant men kraftfulde udtryk. De fleste mineralsamlere ved, at 'jade' enten er Jadeit eller asbestiform actinolitisk Hornblende (altså Nephrit), men overser vel ofte at mange andre materialer både opfattedes og opfattes og sælges som 'jade'. Nogle montere viste jades mineralogi og vi så alle former for grøn sten men også violet Jadeit fra Anatolien (Tyrkiet), den sjældne Nephrit fra Taiwan og den hyppige ditto fra Canada, m.fl.

Døde dyr

Særudstillingen havde et hjørne med kinesiske fossiler. De var meget flotte, men bar lidt præg af at være en eftertanke; der var ringe spændvidde i materialet. Der var en bunke afstøbninger af større reptiler især fra Gobi Ørkenen og andre afstøbte plader på væggene af andre reptiler og fugle på væggene. Nogle få originale plader, især fra Liaoning Provinsen – deriblandt faktisk en meget flot fugl, Eonantiornis sp. – kæmpede lidt en forgæves kamp om at komme til orde. Flotte stykker, afgjort, men hvad blev der af de spændende ordoviciske og kambriske trilobitter? Meishucun faunaen på grænsen mellem prækambrium og kambrium? Frøerne? Hvirveldyrene fra Choukoutien? De kinesiske myndigheder er blevet noget påholdende med eksport af fossiler, men det betyder ikke at de ikke findes og der findes faktisk fantastiske samlinger på europæiske museer – tænk bare på Hedin's samling i Uppsala!

Bandlysning

Jeg plejer at anbefale messens katalog varmt også

til folk, der ikke besøgte messen – det er en publikation af høj kvalitet med glimrende baggrundsinformation, der ellers ikke finder plads i mineraltidsskrifterne. Årets katalog af Bode, Keilmann & Liebreich (2004) er ingen undtagelse – hovedtemaet er selvsagt Kina, men det rummer også andre spændende artikler og et dramatisk *faux pas*.

Gerhard Niedermayr fortæller om kinesisk jade, dens anvendelse og jade-mineralogi. Jade er ikke et mineral, men i praksis en pæn sten! De flotte fotos af stykker fra Günter Wilhelm Peitschers samling af jade-kunstværker illustrere dette – der er stykker skåret af Jadeit, asbestiform actinolitisk Hornblende, Antigorit m.fl. Det er interessant mineralogi og kulturhistorie og man finder ikke artikler af denne type andre steder. Forfatteren beskriver også jade imitationer i samme ånd som Mineralientage Münchens forbrugeroplysning.

Den kendte tyske mineralhandler Berthold Ottens fortæller levende om rejser til Kina for at købe mineraler. Et stykke på messen fremstår pænt, rent, skinnende og farverigt, men få erkender det store arbejde, der skal til for at få et stykke frem. Man kan ikke bare tage til Kina og så ligger der pæne mineraler og venter overalt. Selv kendte og produktive lokaliteter kan på et givet tidspunkt ligge stille og selv der er gode stykker ikke nødvendigvis hyppige. Dertil kommer ting som nedpakning, transport, tilladelser, vaccinationer, billeje, ... Når stykkerne kommer hjem skal de formatiseres, renses, identificeres ... Jeg har sagt det før: Ingen mineraler er for dyre. Lige bortset fra de par ting, jeg gerne vil købe, naturligvis! Kataloget for Mineralientage München giver en del af følelsen, at hvert stykke repræsenterer en betydelig indsats og hårdt arbejde.

I betragtning af katalogets almene kvalitet, blev

Kinesisk rosa Jadeit the-stel Ex coll. Günter Wilhelm Peitscher.

Jeg overrasket over artiklen om konkylrier og koraller af Prof. Dr. Reichholf fra Zoologische Staatssammlung München, som repræsenterer demagogisk overdrivelse, jeg kun erindrer fra fundamentalistiske leninistiske akademikere for 20-30 år siden. Følelsen forværres af Prof. Reichhofs åbenlyse mangel på indsigt og løgn. Han antyder, mineraler stammer fra i praksis uendelige forekomster, hvorimod bløddyr er en endelig (altså ikke-reproducerende) ressource, hvor i praksis det modsatte er tilfældet. Han synes at argumentere for en faldende tilgængelighed og øget pris på 'sjældne' konkylrier, hvor netop det modsatte er tilfældet. Prof. Reichholf bruger en del plads på *Conus gloriamaris*, den store forchromede, klassiske sjældenhed indenfor konkylrier. Jeg støtter mig i et vist omfang til hukommelsen, men ca. 25 stykker blev indsamlet fra midten af det 18. til begyndelsen af det 19. århundrede; hvert et stykke var stjernen i en samling og kun få stykker blev samlet indtil 1960'erne. Et eksemplar skulle være solgt på auktion i det 18. århundrede for et beløb, svarende til et pænt byhus i Amsterdam. Et andet solgtes for USD 2000 i 1957 – mere end min fars årsløn som skolelærer. Jeg fik tilbudt dårlige stykker for ca. USD 1000 sidst i 1970'erne, medens jeg samlede konkylrier, - langt udover min formåen, selvsagt. Midt i 1980'erne købte jeg glimrende stykker for ca. USD 200 og knap så gode for USD 30. Da jeg checkede eBay for nogle dage siden, fandt jeg et stykke til USD 14,50! Sidstnævnte var ikke særligt godt, men lad os antage at rimelig butikspris er omkring USD 100-400 for gode stykker og USD 50 for mindre gode. Der er dog et stykke op til både en lærers årsløn og et byhus i Amsterdam! Jeg har observeret en tilsvarende tendens for de fleste såkaldt sjældne konkylrier. Konkyl-

rier er og har altid været nogenlunde det dårligste sted at anbringe sine sparepenge ... bortset fra i leninistiske demagogers forestillingsverden.

Flere end 40 udstillere ved Mineralientage München sælger konkylrier og jeg forstår ikke, hvordan arrangøren på den ene side kan tage deres penge og på den anden invitere en akademiker til at bandlyse dem i kataloget. Jeg er ligeså bekymret over ressourcestyring som mange andre, men hvis hensigten er at debattere, har vi mere behov for fakta end demagogi og det er hensigtsmæssigt at lade alle parter komme til orde. For fuldstændighedens skyld spurgte jeg lederen af Zoologische Staatssammlung München, Prof. Dr. Gerhard Haszprunar, om Prof. Reichhofs artikel er et udtryk for Zoologische Staatssammlung Münchens officielle holdning. Det er den ikke, men derimod (min oversættelse) "som med enhver anden artikel af vore videnskabsfolk ligger ansvaret hos forfatteren (videnskabelig frihed) og ikke hos ZSM." Jeg er så glad for, at vi fik det sat på plads, eftersom det givet vil fremstå anderledes for den almene læser uden videnskabelig baggrund. Mine egne betragtninger er selvsagt et udtryk for videnskabelig frihed, som ikke kan tilskrives min arbejdsgiver. Jeg sidder også i et elfenbenstårn, men mit har i det mindste et fundament.

Samlermontrer

Det er altid en fornøjelse at se samlermontrerne – det er en enestående lejlighed til at se fremragende stykker, der ellers er gemt væk i private samlinger. I år hæftede jeg mig blandt andet ved en montre fra Eric Asselborns samling med usædvanlige Alpine stykker – der er meget mere i Alperne end bare Kvarts, feldspat, Fluorit og Epidot! Jeg så en Djurleit krystal pseudomorph efter Digenit, over 1 cm på matrix, fra Djerg Dreht (Cavradi, Tavetsch, Graubünden, Schweiz), -umiddelbart lidt grumset, men spektakulær, og en sulfid som alle andre interessante mineraler. Ved siden af var der en meget æstetisk Tetraëdrit i Nacrit fra Galerie des Rious (La Mure, Isère, Dauphiné, Frankrig), også en sulfid.

Det er jo ikke ethvert mineral beskåret at være en sulfid, men jeg har endnu et blødt punkt for alkaliske intrusiver og glædede mig over Walter Webers montre med æstetiske stykker fra alkaliske intrusioner over hele Verden - Ilimaussaqa, Mont Saint Hilaire, Aris og ligeså spændende men ikke så alkaline Mt. Malosa. Han viste blandt andet Verdens største krystal af Petarasit fra Mont Saint Hilaire (Rouville Co., Quebec, Canada), et par centimeter, skarp, tavleformet og carry-grøn i matrix af Pectolit, Catapleit og

Enorm Parisit krystal fra Malosa (Zomba Plateau, Malawi).

Ex coll. Walter Weber.

Ägirin. En enorm enkelt krystal af Parisit med Kvarts, Ägirin og feldspat fra Malosa (Zomba Plateau, Malawi) var bemærkelsesværdigt æstetisk for mineralet – en rå, seks-sidet, bipyramidisk krystal med flade termineringer.

Ved siden af særudstillingen har et par museer deres 'samlermontrer' – hvert museum medbringer nogle montrer med spændende stykker fra deres samling, enten en pædagogisk udstilling eller bare en 'se-hvad-vi-har' udstilling af flotte stykker. Paläontologisches Museum München havde en flot udstilling af fossiler med predations- og parasitspor, som kunne underholde selv en mineralog! National Museums of Scotland havde revet omkring 150 stykker ud af samlingen og viste dem som tribut til 50-året for byvenskabet mellem München og Edinburgh. De viste en del fremragende stykker fra Leadhills (Lanarkshire, Scotland, Storbritannien), især sekundære blyminerale som Leadhillit, Anglesit, Caledonit, Susannit, etc. og en pæn håndfuld klassiske, tyske stykker.

Verdens største Petarazit krystal fra Mont Saint Hilaire (Rouville Co., Quebec, Canada).

Ex coll. Walter Weber.

Næste år

Næste år finder Mineralientage München 2005 sted 28-30 oktober og temaet for særudstillingen bliver "Agat". Du vil givet kunne møde ansvarsløse, profit-hungrende handlere, som voldgraver jorden for at stjæle dens unikke Agat geoder. Kommer du? Det vil jeg ihvertfald ikke gå glip af!

Referencer

- Bancroft, Peter. 1984. *Gem & krystal treasures*. Western Enterprises & Mineralogical Record, Tucson.
- Bode, Rainer; Keilmann, Johannes & Liebreich, Renate (eds.). 2004. *Kina. Schöne Steine aus dem Reich der Mitte*. 274 pp. Bode Verlag, Haltern.
- Jahn, Steffen. 2004. Sainte-Marie aux Mines – noch mehr Händler, noch mehr Besucher – und keine Ende ...? *Mineralien Welt*, 15(5), 4-6
- Schneider, Gabi & Jahn, Steffen. 2000. Der Brandberg und die Mineralienfunde i seiner Umgebung, pp. 33-49 i Jahn, Steffen; Medenbach, Olaf; Niedermayr, Gerhard & Schneider, Gabi. 2000. *Namibia, Zaubervelt edler Steine und Kristalle*. Bode Verlag, Haltern.
- Vogt, Michael. 2004. Bei den Opalsuchern auf Honduras. *Lapis*, 29(10), 43-44, 53-54.